

ОЦІНКА СТАНУ ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН НА ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЯХ СМТ ПОКРОВСЬКЕ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Джиган О.П.

к.б.н., старший викладач кафедри
садово-паркового мистецтва та ландшафтного дизайну
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Кубрак А.В.

здобувач другого (магістерського) рівня освіти
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Збільшення кількості автотранспорту як джерела антропогенного забруднення протягом останніх десятиліть призвело до значного забруднення атмосферного повітря та ґрунту населених пунктів шкідливими хімічними речовинами. Однією зі стратегій регулювання таких нестабільних систем є збільшення кількості зелених зон та їх оптимізація. Особливе значення зелений покрив урбанізованих територій має в степовій зоні України, в умовах якої значна кількість населення проживає у містах та селищах міського типу та відчуває на собі техногенний пресинг у вигляді забрудненого довкілля. Сучасна система озеленення смт Покровське являє собою систему насаджень, які були створені за рахунок розширення земель загального користування, створення нових парків та скверів, а також створення культурфітоценозів на прибудинкових територіях. Важливе значення серед засобів зниження негативного впливу забруднювачів на довкілля є створення стійких фітоценозів в зоні дії викидів автотранспорту. Насадження на прибудинкових територіях відносяться до необхідних умов благоустрою та створення психологічно комфортних умов проживання населення. З точки зору архітектурно-ландшафтної організації озеленення використовується в якості ландшафтного матеріалу і міри компенсаційної дії за умов порушення природного середовища, створення просторових акцентів. Особливу увагу приділяють квітниковим рослинам. Квітково-декоративне оформлення населених міст дозволяє швидко подолати естетичний дискомфорт та колористичну дисгармонію антропогенно зміненого середовища.

Стійкість культурфітоценозів на забруднених викидами автотранспорту територіях залежить значною мірою від асортименту декоративних рослин в ньому. Розробки з підбору стійкого до дії важких металів та газоподібних емісій асортименту стосуються головним чином декоративних дерев та чагарників для санітарних зон та ділянок промислових підприємств, а також квітникових рослин для озеленення промислових підприємств та вуличних насаджень.

Тому важливим є дослідження видового складу квітникових рослин на прибудинкових територіях в забруднених та умовно чистих зонах для створення

стійких до забруднення довкілля інгредієнтами автотранспортних викидів квітників.

Метою роботи було дослідити видовий склад квітникових рослин культурфітоценозів прибудинкових територій смт Покровське та надати інтегральну оцінку стійкості декоративних рослин до антропогенного забруднення.

Проаналізований видовий склад квітникових рослин на квітниках прибудинкових територій смт Покровське, розташованих на примагістральних територіях та поза зоною впливу автотранспортних викидів.

Досліджено процеси росту та цвітіння культурних трав'янистих рослин квітників, надано інтегральну оцінку їх стійкості до автотранспортного забруднення. Рослини розподілені по групам для диференційованого озеленення квітників за умов техногенно трансформованого середовища. У культурфітоценозах прибудинкових територій смт Покровське було визначено 44 вида квітникових рослин, що належать до 20 родин. З них 31 вид належить до гарноквітуючих рослин, які використовуються для створення весняно-літніх квітників. За умов чистої зони та забруднення середовища викидами автотранспорту найпоширенішими гарноквітуючими видами в ранньо-весняних квітниках були *Tulipa gisneriana* L. та *Narcissus poeticus* L., в весняно-літніх квітниках – *Tagetes patula* L. та *Petunia*×*hybrida* Vilm., декоративно-листяними видами – *Stachys byzantine* K.Koch.

Встановлено, що видовий склад примагістральних квітників бідніший за такий на умовно чистих територіях. Інгредієнти викидів транспорту спричиняють погіршення декоративних якостей рослин призводячи до зменшення їх габітусу через гальмування процесів росту та цвітіння. За умов дії викидів автотранспорту гальмується ріст рослин у висоту, знижується площа асиміляційної поверхні, погіршуються характеристики цвітіння.

На основі інтегральної оцінки стійкості виділені групи рослин, які можна рекомендувати для більш широкого використання в озелененні прибудинкових територій у примагістральній зоні наступні види гарноквітуючих рослин *Ageratum houstonianum* Mill., *Alsea rosea* L., *Aster novi-belgii* L., *Calendula officinalis* L., *Canna indica* L., *Centaurea cyanus* L., *Coreopsis lanceolata* L., *Cosmos bipinnatus* L., *Petunia*×*hybrida* Vilm., *Pelargonium peltatum* L., *Tagetes erecta* L., *Tagetes patula* L., *Zinnia elegans* L. та декоративно-листяних рослин *Festuca glauca* L., *Phalaris arundinacea* L., *Stachys byzantine* K.Koch., *Yucca filamentosa* L.